

УДК 61:378:615.1

DOI <https://doi.org/10.32782/health-2024.2.17>

МОДЕЛЮВАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ ІНТЕРНАТУРИ – ШЛЯХ ДО ПОКРАЩЕННЯ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ У СФЕРІ ФАРМАЦІЇ

Рев'яцький Іван Юрійович,доцент кафедри ОЕФ, технології ліків та фармакоекономіки ФПДО
Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького
ORCID: 0000-0002-4726-3639**Гриньків Ярина Орестівна,**доцент кафедри ОЕФ, технології ліків та фармакоекономіки ФПДО
Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького
ORCID: 0000-0002-6977-6136

Підготовка фахівців у сфері фармації – це динамічний процес, який постійно еволюціонує, щоб відповідати мінливим потребам суспільства та світовим стандартам, а система інтернатури в Україні, як і в багатьох країнах – ключовий етап становлення фармацевта. Мета роботи – оцінити відповідність вимог законодавства України щодо стажування за спеціальністю «Фармація» потребам інтернів і практичних працівників; окреслити напрями формування моделі оптимального стажування для забезпечення отримання інтернами якісних теоретичних знань і практичних навичок.

Об'єкти дослідження: вимоги в нормативно-правових актах (НПА) щодо бази стажування (БС), її керівника та керівника / куратора інтернів (ККІ); результати анкетування інтернів і практичних працівників (ПП) з побажаннями (баченнями) респондентів щодо оптимальної БС.

Методи дослідження: порівняльний аналіз наукової літератури та НПА; анкетування інтернів та ПП; систематизація результатів.

Анонімне анкетування було проведено з 2021 по 2024 рік. Респондентами були 239 інтернів Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького та 263 ПП за спеціальностями «Організація і управління фармацією» та «Фармація».

Наявність окремого робочого місця для інтерна на БС прописана в кожному з НПА, що відповідає думці більшості інтернів (127 осіб), проте 67 ПП мають протилежну позицію. Більшість респондентів не підтримують обов'язкову участь аптек у певних програмах, включно з програмами реімбурсації. У деяких країнах світу інтерни мають можливість проходити стажування в кількох аптеках. 60% опитаних інтернів стажувалися в аптеці, яка не є складовою аптечної мережі. Починаючи з 2022 року частка інтернів, які проходять інтернатуру в аптечній мережі, постійно зростає у зв'язку зі змінами в законодавстві.

Близько 75% інтернів і ПП вважають, що екстемпоральне виготовлення ЛЗ повинно бути на БС, проте більшість із них не планують працювати фармацевтом-технологом. Цей парадокс свідчить про розбіжність між розумінням важливості екстемпорального виготовлення ЛЗ та кар'єрними прагненнями респондентів.

Ключові слова: практична частина інтернатури, стажування, база стажування, керівник бази стажування, керівник / куратор інтернів.

Ivan Revyatskyu, Yaryna Hrynkiv. Modeling of internship practical component – a way to improve pharmaceutical personnel training

Training of pharmaceutical professionals is a dynamic process that constantly evolves to meet the changing needs of society and global standards. The internship system in Ukraine, as in many countries, is a key stage in the development of a pharmacist. Aim. To assess the compliance of the requirements of Ukrainian legislation on internship in the specialty "Pharmacy" with the needs and vision of interns and practicing pharmacists. To outline the directions for the formation of an optimal internship model to ensure that interns receive high-quality theoretical knowledge and practical skills.

Research objects: requirements in normative-legal acts (NLA) for the internship base (IB), its head, and the head / curator of interns (ICI); results of the survey of interns and practicing pharmacists (PP) on the wishes (visions) of respondents regarding the optimal IB.

Research methods: comparative analysis of scientific literature and NLA; survey of interns and PP; systematization of results.

An anonymous survey was conducted from 2021 to 2024. The respondents were 239 interns of Danylo Halytsky Lviv National Medical University and 263 PP in the specialties "Organization and Management of Pharmacy" and "Pharmacy".

The presence of a separate workplace for an intern at the IB is prescribed in each of the NLA, which corresponds to the opinion of the majority of interns (127 people), but 67 PP have the opposite position.

The majority of respondents do not support the mandatory participation of pharmacies in certain programs, including reimbursement programs.

In some countries, interns have the opportunity to do internships in several pharmacies. 60% of the surveyed interns did their internship in a pharmacy that is not part of a pharmacy chain. Since 2022, the share of interns who do their internship in a pharmacy chain has been constantly increasing due to changes in the legislation.

Approximately 75% of interns and PP consider that extemporaneous medicine preparation should be done at the IB, but most of them do not plan to work as pharmaceutical technologists. This paradox indicates a discrepancy between respondents' understanding of the importance of extemporaneous medicine preparation and their career aspirations.

Key words: *practical part of internship, internship, internship base, internship base supervisor, internship supervisor/curator.*

Вступ. Підготовка фахівців у сфері фармації – це динамічний процес, який постійно еволюціонує, щоб відповідати мінливим потребам суспільства та світовим стандартам, а система інтернатури в Україні, як і в багатьох країнах – ключовий етап становлення фармацевта. Її реформування – модернізує підготовку кадрів і робить її орієнтованою на потреби ринку праці. Практична частина підготовки (далі – стажування) в аптеці є обов'язковою компонентою інтернатури, а її важливість важко переоцінити: набуття практичних навичок, адаптація до реальних умов роботи, співпраця між поколіннями тощо.

Метою роботи було оцінити відповідність вимог законодавства щодо проходження в Україні інтернатури за спеціальністю «Фармація» потребам і баченням респондентів – інтернів та практичних працівників; окреслити напрями формування моделі оптимального стажування для забезпечення отримання інтернами якісних теоретичних знань і практичних навичок.

Наукова новизна та практичне значення: дослідження комплексно оцінює відповідність чинних стандартів законодавства щодо стажування за спеціальністю «Фармація» в Україні потребам і баченням респондентів: інтернів та практичних працівників (ПП); результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення системи стажування з метою покращення підготовки кадрів у сфері фармації та підвищення якості фармацевтичної допомоги населенню.

Матеріали та методи дослідження. Об'єкти дослідження: вимоги у нормативно-правових актах (НПА) (наказ МОЗ України від 20.06.1994 № 104 [1], наказ МОЗ України від 19.09.1996 № 291 [2]; наказ МОЗ України від 22.06.2021

№ 1254 [3]) щодо бази стажування (БС), її керівника та керівника / куратора інтернів (ККІ); результати анкетування інтернів і ПП з побажаннями (баченнями) респондентів щодо оптимальної БС. Методи дослідження: порівняльний аналіз наукової літератури та НПА; анкетування інтернів та ПП; систематизація результатів.

Результати дослідження. Першим етапом роботи був аналіз еволюції вимог до БС в НПА, які регламентують стажування за спеціальністю «Фармація» та стосуються вимог щодо: термінів проходження інтернатури; БС; керівника БС; відповідального за інтернатуру на БС; ККІ на БС.

Аналіз результатів ґрунтувався на контекстному та концептуальному розумінні критеріїв, а не лише на їх дослівному трактуванні. Вивчаючи НПА, які регламентують тривалість проходження інтернатури на БС, нами встановлено, що, крім тривалості навчання, відбулися зміни назв спеціальності та самого процесу. Дані наведено в табл. 1.

З 2021 року назва спеціальності та регламентування терміну проходження інтернатури в аптеці узгоджується зі світовою практикою [8, 9, 10].

Слід також зазначити, що відповідно до ст. 50 КЗпП України нормальна тривалість робочого часу працівників не може перевищувати 40 годин на тиждень [11]. Проте кількість годин стажування у Примірній навчальній програмі на один тиждень для інтернів становить 45 [7].

Для вивчення думок респондентів про деякі компоненти стажування нами було створено дві онлайн-анкети в сервісі Google Forms. Їх структура була сформована з кількох блоків питань, що стосувалися:

– узагальненої інформації про респондентів (вік, стать, стаж, місце роботи тощо);

Таблиця 1

Аспекти інтернатури у нормативно-правових актах

Наказ МОЗ України	Назва спеціальності	Термін проходження	Назва процесу
від 15.06.1994 № 101 [4]	провізор загального профілю	9 місяців	стажування
від 06.03.1996 № 50 [5]	загальна фармація	9 місяців	стажування
від 23.02.2005 № 81 [6]	загальна фармація	7 місяців	стажування
від 31.03.2022 № 556 [7]	фармація	8 місяців / 1440 годин	практична частина

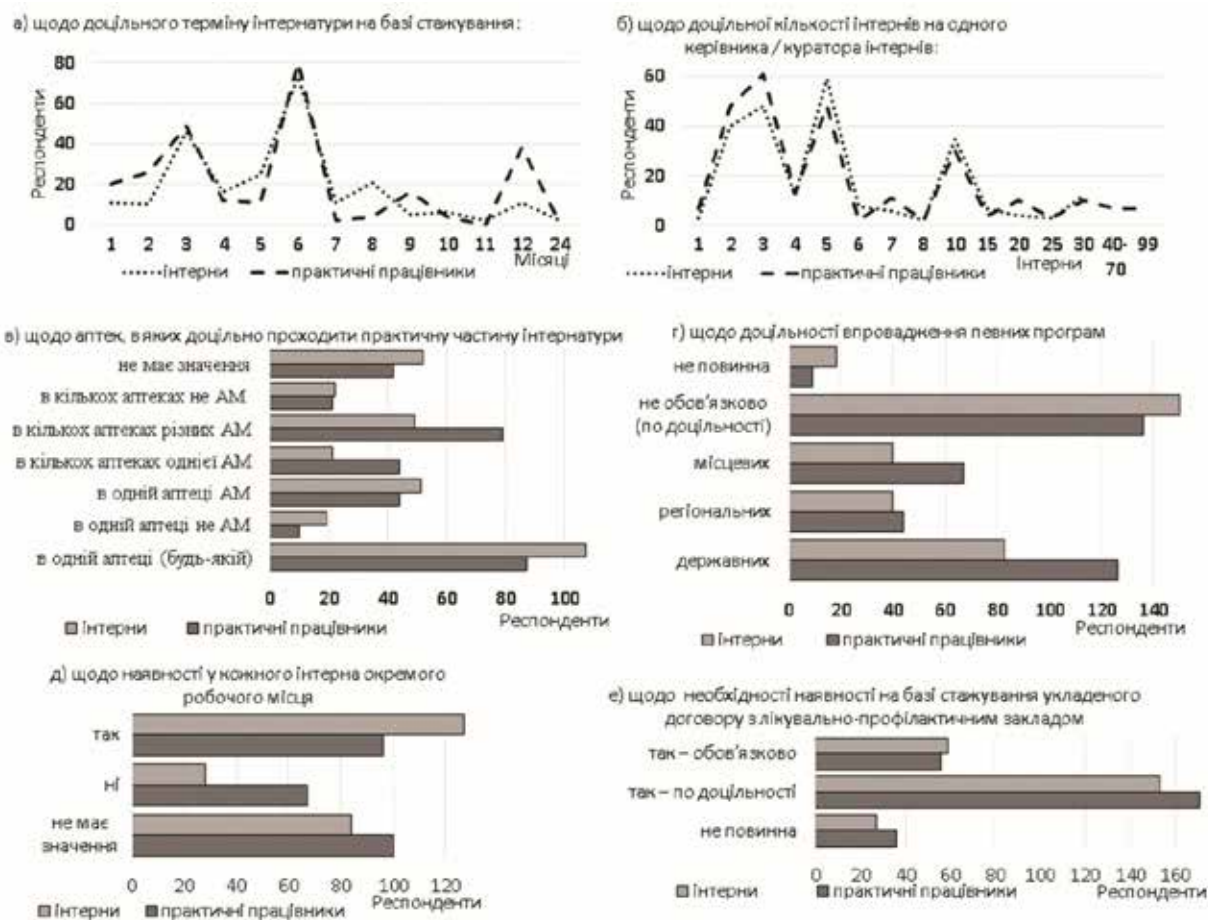

Рис. 1. Результати опитування респондентів

- аптечного закладу, у якому респондент працює / проходить інтернатуру;
- моделювання БС;
- оцінка аптеки як БС (лише в анкеті для інтернів).

Анонімне анкетування було проведено з 2021 по 2024 рік. Респондентами були інтерни ЛНМУ ім. Данила Галицького та ПП за спеціальностями «Організація і управління фармацією» та «Фармація» з аптек Волинської, Житомирської, Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, Рівненської, Тернопільської, Хмельницької, Чернівецької областей.

Загалом в опитуванні взяли участь 239 інтернів і 263 ПП. Зазначимо, що з опитаних ПП не всі працюють в аптеках, які є БС.

Із 263 опитаних ПП 240 (91,3%) – жінки та 23 (8,7%) – чоловіки. За віком респонденти розподілені таким чином: до 26 років – 4 особи (1,5%), 26–30 років – 48 (18,3%), 31–40 років – 108 (41,1%), 41–50 років – 41 (15,6%), понад 50 років – 62 (23,5%). 119 респондентів (45,2%) займають посаду фармацевта, 27 (10,3%) – заступника

завідувача аптеки, 90 (34,2%) – завідувача аптеки, а 27 (10,3%) – інші посади. За рівнем кваліфікації 190 респондентів (72,2%) мають сертифікат спеціаліста, 13 (4,9%) – другу кваліфікаційну категорію, 18 (6,8%) – першу, а 42 (16,1%) – вищу. За місцем роботи: 236 (89,7%) респондентів працюють в аптеках (у тому числі: 25 (9,5%) – в аптечних пунктах; 17 (6,5%) – міжлікарняних / лікарняних / міжсанаторних; 11 (4,2%) – у фарммаркетах), а 27 (10,3%) мають інше місце роботи.

Із 239 інтернів нами було опитано 214 жінок (89,5%) і 25 чоловіків (10,5%), з них: 141 респондент (59%) денної форми навчання та 98 (41%) – заочної.

У зв'язку з даними, наведеними в табл. 1, нас зацікавила думка практичних працівників та інтернів про доцільну тривалість стажування. Це питання в анкеті було відкритим – без попередньо запропонованих варіантів відповідей. Бачення респондентів наведено на рис. 1а. Встановлено, що більшість респондентів (як інтернів, так і ПП) вважають, що 6-місячний термін стажування є оптимальним. Істотна частина інтернів та

ПП хотіли б скоротити термін до 3 місяців. Проте така ж кількість ПП мають думку, що термін стажування мав би становити 1 рік.

Країни Європейського Союзу, Канади та США мають свої особливості та вимоги щодо навчання інтернів за спеціальністю «Фармація», зокрема й до термінів – у закладі вищої освіти (ЗВО) та на БС. У Франції стажування інтерна становить 6 місяців [12] і триває 35 годин на тиждень [13]. У Польщі також 6 місяців і 40 годин на тиждень [8] і може відбуватися в одній або двох аптеках (лікарняній та загальній) [9]. У Канаді – 12 місяців (35 годин – орієнтація на місці практики, потім – 70 годин, щоб продемонструвати свою готовність працювати як фармацевт безпечним, ефективним і незалежним способом; після проходження цих двох фаз – самостійний період навчання та практики) [10].

Оскільки в деяких країнах світу інтерни мають можливість проходити стажування в кількох аптеках, нас цікавила думка респондентів, щодо доцільності / можливості такого її проходження в Україні. Результати опитування представлено на рис. 1в.

За отриманими результатами: 318 респондентів (177 інтернів та 141 ПП) вважають, що стажування має відбуватися в одній аптеці; 236 (92 інтерни та 144 ПП) – у кількох аптеках; для 94 респондентів цей критерій не має значення.

Наступним етапом дослідження був аналіз вимог у НПА щодо БС. Результати наведено в табл. 2.

Проаналізувавши динаміку зміни вимог до БС, ми встановили, що:

– критерії до БС із часом стають більш деталізованими;

– з 2021 року акцент робиться на сучасних технічних засобах, навчально-методичних матеріалах, а також наявності ліцензії на виробництво (виготовлення) ЛЗ або участі в державних соціальних програмах;

– вимогу про надання гуртожитку для інтернів вилучено у 2021 році.

Наявність окремого робочого місця для інтерна на БС прописана в кожному з аналізованих НПА. Бачення респондентів цієї вимоги наведено на рис. 1д. Абсолютна більшість інтернів (127 осіб) вважають, що вони повинні мати персональне робоче місце. Думки ж ПП досить різні: 96 мають таке ж бачення, як і більшість інтернів, проте 67 – протилежну позицію.

У Положенні про інтернатуру 2021 року затверджено оновлені вимоги до БС. Нами проаналізовано думки респондентів про доречність обов'язкового впровадження певних програм у діяльність закладу. Результати наведено на рис. 1г. Більшість респондентів не підтримують

Таблиця 2

Деякі вимоги до баз стажування в нормативно-правових актах

Вимоги		рік НПА		
		1994	1996	2021
Мати у своєму складі ...підрозділи, навчання у яких передбачено навчальним планом і програмою інтернатури		+	+	+
Має бути забезпечене (обладнане) ... необхідним для:	здійснення роботи в сучасному рівні відповідно до завдань даного закладу чи установи	+	+	–
	проходження практичної частини програми підготовки інтернів	–	–	+
Мати можливість надати інтернам робочі місця (обсяг роботи) відповідно до	...вимог навчальних планів і програм інтернатури	+	+	–
	...програми підготовки в інтернатурі	–	–	+
Мати навчальні приміщення, обладнані	...необхідними навчально-методичними посібниками, таблицями, макетами, стендами, сучасними технічними засобами навчання тощо	+	+	–
	...сучасними технічними засобами та забезпечені необхідними навчально-методичними матеріалами	–	–	+
Мати можливість забезпечити інтернів	гуртожитком	+	+	–
	житлово-побутовими умовами	+	–	–
Наявність ліцензії на діяльність з виробництва (виготовлення) лікарських засобів (ЛЗ) в умовах аптеки та/або участь у державних соціальних програмах, зокрема програмах реімбурсації вартості ЛЗ		–	–	+
Ведення господарської діяльності з виробництва (виготовлення) ЛЗ та/або роздрібною торгівлі ЛЗ не менше ніж 3 роки		–	–	+

обов'язкову участь аптек у певних програмах, включно з програмами реімбурсації. На їхню думку, вимога про обов'язкову участь усіх БС у таких програмах є недоцільною.

Нас також цікавила думка респондентів про доцільність укладання договорів про співпрацю між аптекою та лікувально-профілактичним закладом. Тому ми поставили питання респондентами про доцільність наявності такого договору у БС. Результати наведено на рис. 1е.

Ми також дослідили думку респондентів, що із запропонованих варіантів може бути на БС: виготовлення інфузійних розчинів; малосерійне виробництво; екстемпоральне виготовлення; оптика; косметика; спеціальні харчові продукти (СХП); аптечний робот (автоматизована система). Питання передбачало можливість вибору кількох варіантів відповідей. Як видно із представлених на рис. 2 результатів, побажання практичних працівників та інтернів збігаються.

Близько 3/4 інтернів і ПП вважають, що на БС повинно бути екстемпоральне виготовлення. Виникає парадоксальне питання-твердження: навіщо інтернам бажати вдосконалити теоретичні знання та практичні навички з екстемпорального виготовлення ЛЗ, якщо в майбутньому майже ніхто з них не бажає працювати фармацевтом-технологом; ПП приримуються аналогічного твердження, проте значна їх більшість не працює фармацевтамі-технологами. Схоже бачення респондентів наявне щодо виготовлення інфузійних розчинів.

Аптечні мережі (АМ) та аптеки, що працюють за франшизою, забезпечують інтернів роботою із сучасним обладнанням, зокрема автоматизованими системами обслуговування, і мають широкий асортимент продукції для реалізації, наприклад косметику, СХП, оптику тощо. Також із року в рік асортимент продукції в них розширюється, часто включаючи товари, можливість яких раніше навіть не розглядалася до реалізації. Стажування в таких аптеках дає можливість здобути інтернам відповідний досвід, зокрема освоєння корпоративних стандартів, можливість проходження тренінгів. Проте, згідно з отриманими даними від респондентів, жодна мережева аптека не має екстемпорального, інфузійного чи малосерійного виробництва. Тому одним з елементів анкетування було дослідження ставлення респондентів щодо приналежності БС до аптечної мережі (АМ) та роботи БС за франшизою. Результати наведено в табл. 3 і табл. 4.

60% опитаних інтернів проходили практичну частину інтернатури в аптеці, яка не є складовою АМ. Починаючи з 2022 року частка інтернів, які проходять інтернатуру в АМ, постійно зростає у зв'язку зі змінами в законодавстві (можливість стажування в аптеці, яка бере участь у державних соціальних програмах, а не лише в аптеках, які мають ліцензії на діяльність із виробництва (виготовлення) ЛЗ).

Важливим аспектом є дослідження у НПА вимог до посад, обов'язків і прав керівника БС, відповідального за інтернатуру та ККІ. У табл. 5 наведено вимоги й обов'язки керівника БС у НПА.

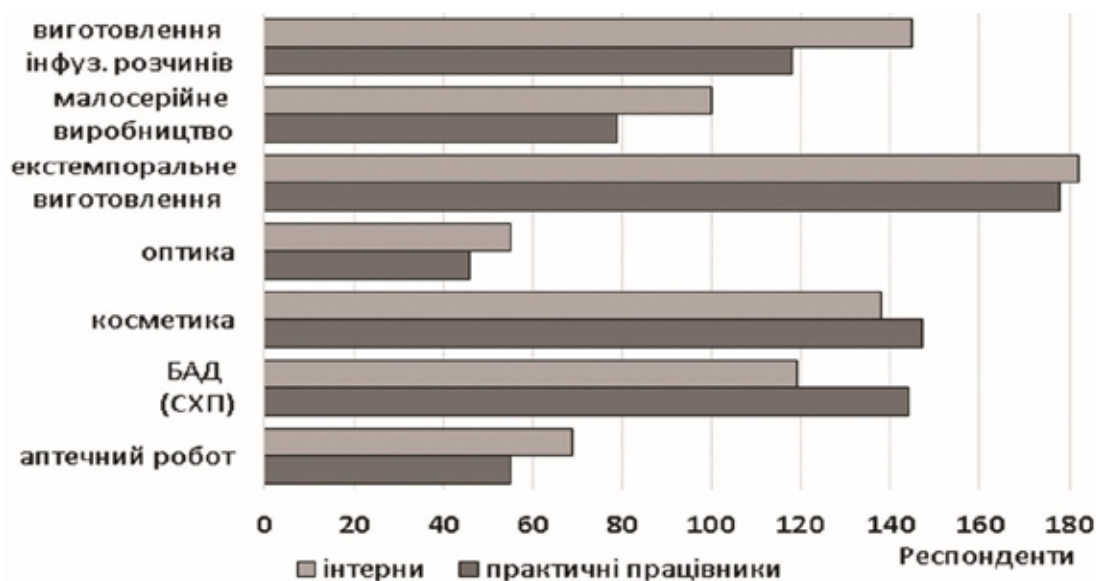

Рис. 2. Побажання респондентів щодо наявності на базі стажування запропонованих варіантів

Таблиця 3

Фактичне місце роботи / бази стажування респондентів

Чи аптека є складовою аптечної мережі?	Ні		Так, АМ <= 15 аптек		Так, АМ > 15 аптек	
	ні	так	ні	так	ні	так
практичні працівники – 263	102	7	12	7	91	44
інтерни – 239	144	13	9	5	49	19

Таблиця 4

Побажання респондентів щодо аптеки як бази стажування

Чи база стажування має бути складовою аптечної мережі?	Не має значення		Не повинна		Так, ТМ <= 15 аптек		Так, ТМ > 15 аптек	
	ні	так	ні	так	ні	так	ні	так
практичні працівники – 263	66	116	11	7	4	13	12	34
інтерни – 239	48	123	16	19	3	12	2	16

Таблиця 5

Деякі вимоги до керівника бази стажування в нормативно-правових актах

Критерії	Рік НПА			
	1994	1996	2021	
Вживає заходи щодо підвищення рівня санітарно-профілактичної (протиепідемічної) роботи та забезпечення всім необхідним	+	+	–	
Видає наказ про зарахування випускників ЗВО на посади інтернів	+	+	–	
Забезпечує проходження практичної частини інтернатури інтернами відповідно до програми підготовки	–	–	+	
Інформує інтернів про діяльність бази стажування, ознайомлює з правилами внутрішнього трудового розпорядку, правилами охорони праці, техніки безпеки, правами й обов'язками інтернів тощо	+	+	+	
Разом із завідувачем профільної кафедри затверджує індивідуальні навчальні плани підготовки в інтернатурі	+	+	–	
Забезпечує залучення інтернів до участі в громадській, культурно-масовій, спортивній і санітарно-освітній роботі	+	+	–	
Щорічно проводить обговорення стану стажування інтернів і виконання завдань МОЗ, структурних підрозділів та ЗВО щодо вдосконалення роботи бази стажування інтернів	+	+	–	
Відряджає інтернів у відповідний ЗВО на навчання	+	+	+	
Видає наказ про визначення	відповідального за загальне керівництво інтернами	+	+	–
	кураторів інтернів	–	–	+
Повідомляє про порушення виконання програми інтернатури інтерном МОЗ, структурні підрозділи та ЗВО	–	–	+	

Керівник БС видає наказ про зарахування інтернів в аптеку; визначає ККІ та відряджає інтернів на навчання у ЗВО. Решта вимог перестали бути актуальними.

У Положенні про інтернатуру 2021 року [3] поняття «відповідальний за інтернатуру» відсутнє. У попередніх НПА [1, 2] до обов'язків цієї особи належали:

– організація та контроль стажування інтернів (затвердження графіків роботи, координування діяльності ККІ, організація методичної допомоги та контролю за стажуванням);

– співпраця із ЗВО та органами охорони здоров'я (налагоджування зв'язків з деканатами (відділами) інтернатури, профільними кафедрами ЗВО тощо);

– підготовка звітів та аналіз результатів стажування інтернів і вживання заходів щодо покращення фахової підготовки.

У НПА змінилася назва спеціаліста, який керує інтернами на БС: до 2021 року – керівник, а після – куратор. Також змінилися вимоги до наявності в такого спеціаліста кваліфікаційної категорії: до 2021 року вимагалася перша або вища категорія;

з 2021 року – не нижче першої кваліфікаційної категорії або необхідний стаж роботи за фахом не менше ніж 7 років. Критерій щодо кількості інтернів на одного ККІ у НПА залишився без змін: не більше ніж 7 осіб. У Польщі, відповідно до вимог НПА, ККІ може керувати лише одним інтерном на БС [9]. Думки респондентів із цього питання відображено на рис. 16. Більшість вважають, що один ККІ може якісно керувати двома, трьома чи п'ятьма інтернами.

У всіх НПА ККІ організовує підготовку інтернів на БС, залучає до фармацевтичної роботи, контролює виконання програми та в разі порушень повідомляє керівника БС. Окремі обов'язки такого спеціаліста з аналізованих НПА наведені в табл. 6.

Слід зазначити, що цілком логічним є виключення пункту про систематичне підвищення професійного рівня ККІ у зв'язку з впровадженням системи безперервного професійного розвитку для всіх фахівців у сфері охорони здоров'я (постанова КМУ від 28.03.2018 № 302).

На нашу думку, пункт про те, що ККІ «контролює самостійну діяльність інтернів...» вартувало б залишити.

Бачення кадрового забезпечення стажування інтернами та ПП наведено на рис. 3.

Переважає більшість респондентів вважають, що весь штат працівників БС повинен мати вищу фармацевтичну освіту (є імовірність, що думка

респондентів є упередженою, оскільки вони мають такий ступінь освіти).

Цікавими, зокрема, є погляди респондентів щодо можливості однієї особи бути одночасно керівником і БС, і ККІ. Відповіді інтернів і ПП розподілилися рівномірно: близько 1/5 вважають, що одна особа не може виконувати ці дві функції одночасно; 2/5 – що це має бути одна особа; для 2/5 – це не має значення.

Бачення інтернів та ПП стосовно ККІ загалом збігаються – це має бути особа зі стажем роботи за спеціальністю 4–10 років, а також із вищою кваліфікаційною категорією або сертифікатом спеціаліста (кваліфікаційна категорія важлива не для всіх респондентів).

На основі проаналізованих вимог НПА й опрацьованих відповідей респондентів нами окреслено напрями формування моделі оптимального стажування.

Висновки. За результатами аналізу НПА, думок респондентів і міжнародного досвіду можна стверджувати, що система стажування в Україні загалом наближена до міжнародних практик. Думки респондентів у більшості випадків збігаються з наявними в Україні НПА та світовими тенденціями (75% респондентів).

На основі дослідження окреслені основні напрями формування моделі оптимального стажування:

Таблиця 6

Обов'язки керівника / куратора інтернів на базі стажування

Обов'язки	Рік НПА		
	1994	1996	2021
На початку стажування визначає базисний рівень знань і умінь в інтернів	+	+	–
Разом із викладачем профільної кафедри ЗВО на підставі типового навчального плану і програми складає індивідуальний навчальний план підготовки інтерна та подає на затвердження керівнику бази стажування та завідувачу профільної кафедри	+	+	–
Проводить з інтернами планові й тематичні співбесіди, семінари, практичні заняття для здобуття практичних навичок, передбачених індивідуальним навчальним планом	+	+	–
Контролює самостійну провізорську діяльність інтернів і якість оформлення ними службової документації, бере участь у проведенні річного та піврічного підсумкового контролю	+	+	–
Проводить з інтернами індивідуальну виховну роботу, прищеплює їм любов до вибраної професії, повагу до колег по роботі, принципи медичної етики і деонтології	+	+	–
Систематично підвищує свій професійний рівень, педагогічну майстерність, підтримує постійний зв'язок із професорсько-викладацьким складом профільної кафедри, бере участь у роботі навчально-методичних конференцій для керівників інтернатури, які проводяться ЗВО	+	+	–
Взаємодіє з керівником групи лікарів (фармацевтів / провізорів)-інтернів закладу вищої освіти для забезпечення виконання лікарями (фармацевтами / провізорами)-інтернами програми підготовки в інтернатурі	–	–	+

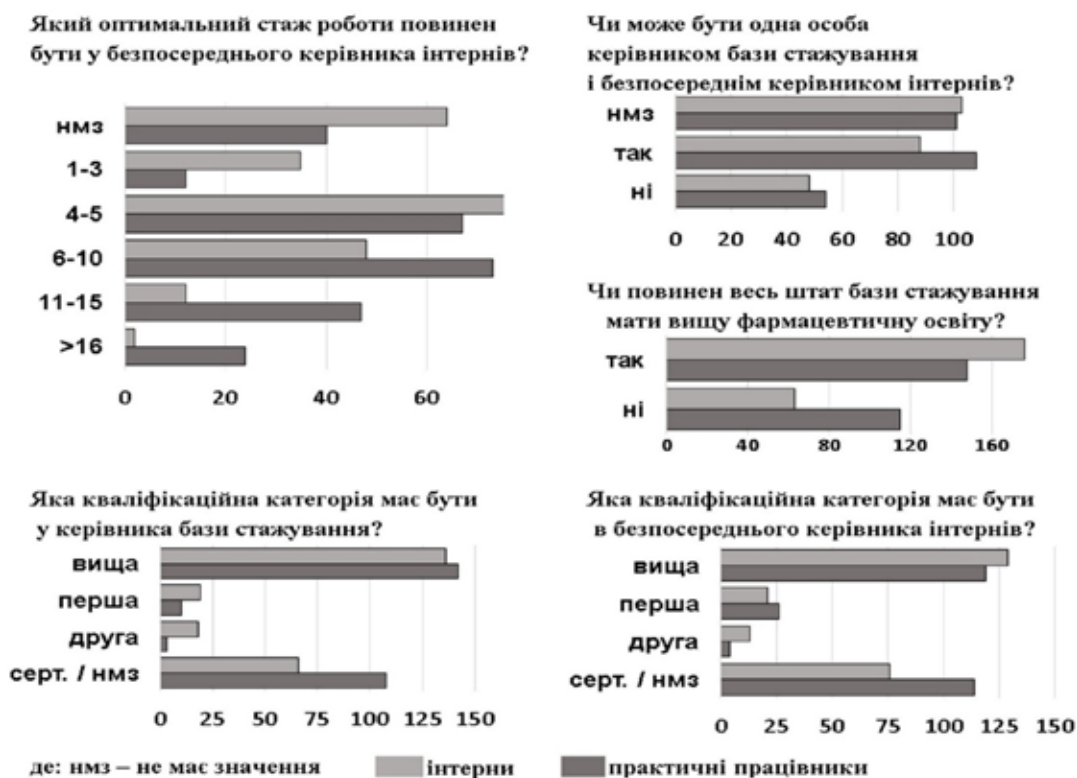

Рис. 3. Кадрове забезпечення практичної частини інтернатури

– тривалість інтернатури (65% респондентів вважають, що оптимальним терміном стажування є 6 місяців; 20% – 3 місяці; 15% – 1 рік);

– кількість баз стажування (55% вважають, що стажування має відбуватися в одній аптеці, 40% – у кількох аптеках);

– програми та договори з ЛПЗ (70% не підтримують обов'язкову участь аптек у певних програмах, але 60% вважають за доцільне укласти договори про співпрацю з ЛПЗ);

– вимоги до персоналу (85% вважають, що весь штат працівників БС повинен мати вищу фармацевтичну освіту, проте є імовірність, що думка респондентів є упередженою, оскільки вони мають такий ступінь освіти).

Думки респондентів щодо можливості однієї особи бути одночасно керівником і БС, і ККІ розподілилися таким чином: 40% – за, 20% – проти, 40% – не мають значення.

Бачення інтернів та ПП стосовно ККІ загалом збігаються. Це має бути особа зі стажем роботи 4–10 років, а також із вищою кваліфікаційною категорією або сертифікатом спеціаліста (квалі-

фікаційна категорія важлива не для всіх респондентів).

Більшість респондентів вважають, що ККІ може якісно керувати двома, трьома чи п'ятьма інтернами, що не суперечить критерію НПА – не більше ніж 7 осіб.

Близько 75% інтернів і ПП вважають, що екстемпоральне виготовлення ЛЗ повинно бути на БС, проте більшість із них не планують працювати фармацевтом-технологом. Цей парадокс свідчить про розбіжність між розумінням важливості екстемпорального виготовлення ЛЗ та кар'єрними прагненнями респондентів. За інформацією від респондентів, у АМ майже не зустрічається екстемпоральне, інфузійне та малосерійне виробництво. Проте стажування в таких аптеках дає можливість інтернам на практиці освоїти сучасні методи роботи, у тому числі з автоматизованими системами обслуговування та широким асортиментом продукції (косметика, СХП, оптика тощо).

Перспективою подальшого дослідження є вивчення НПА, думок респондентів, міжнародного досвіду щодо знань, які інтерни здобувають на БС.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про затвердження Положення про первинну спеціалізацію (інтернатуру) випускників медичних (фармацевтичних) вищих навчальних закладів України : наказ МОЗ України від 20.06.1994 № 104. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0193-94#Text>.

2. Про затвердження Положення про спеціалізацію (інтернатуру) випускників вищих медичних і фармацевтичних закладів освіти III–IV рівня акредитації медичних факультетів університетів : наказ МОЗ України від 19.09.1996 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0696-96#Text>.

3. Про затвердження Положення про інтернатуру : наказ МОЗ України від 22.06.2021 № 1254. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1081-21#Text>.

4. Про спеціалізацію (інтернатуру) випускників медичних і фармацевтичних вищих навчальних закладів : наказ МОЗ України від 15.06.1994 № 101. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0101282-94#Text>.

5. Про затвердження Переліку спеціальностей та строки навчання в інтернатурі випускників медичних і фармацевтичних вищих навчальних закладів : наказ МОЗ України від 06.03.1996 № 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0134-96#Text>.

6. Про затвердження Переліку спеціальностей та строки навчання в інтернатурі випускників медичних і фармацевтичних вищих навчальних закладів, медичних факультетів університетів : наказ МОЗ України від 23.02.2005 № 81. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0291-05#Text>.

7. Про затвердження примірних програм підготовки в інтернатурі за спеціальностями «Лабораторна діагностика, вірусологія, мікробіологія» та «Фармація» : наказ МОЗ України від 31.03.2022 № 556. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0556282-22#Text>.

8. Ustawa z dnia 10 grudnia 2020 r. o zawodzie farmaceuty. Kancelaria Sejmu. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20210000097/U/D20210097Lj.pdf>.

9. 6-miesięczna praktyka w aptece. Uniwersytet Jagielloński – Collegium Medicum. [Електронний ресурс]: URL: <https://farmacja.cm.uj.edu.pl/pl/studenci/stazysci/> (дата звернення: 02.03.2024).

10. Practice Assessment of Competence at Entry (PACE). Ontario College of Pharmacists. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ocpinfo.com/registration/registration-requirements/pace-2/> (дата звернення: 02.03.2024).

11. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.

12. Provence-Alpes-Côte d’Azur Regional Health Agency. (n.d.). Choosing Internships for Internship. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.paca.ars.sante.fr/choix-des-stages-pour-linternat> (дата звернення: 02.03.2024).

13. UFR des Sciences de Santé DIJON. (2019/2020). Internship Agreement in a Community Pharmacy. URL: https://sante.u-bourgogne.fr/images/stories/PH2_PH3_PH4_PH5/PH6_Convention-Stage-Pratique-pro.pdf.

REFERENCES

1. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro pervynnu spetsializatsiiu (internaturu) vypusnykiv medychnykh (farmatsevychnykh) vyshchykh navchalnykh zakladiv Ukrainy: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy № 104 (1996) (Ukraine) [On Approval of the Regulation on Primary Specialization (Internship) of Graduates of Medical (Pharmaceutical) Higher Educational Institutions of Ukraine, Order of the Ministry of Health No. 104 (1996) (in Ukrainian)]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0193-94#Text>.

2. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro spetsializatsiiu (internaturu) vypusnykiv vyshchykh medychnykh i farmatsevychnykh zakladiv osvity III–IV rivnia akredytatsii medychnykh fakultetiv universytetiv: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy № 291 (2022) (Ukraine) [On Approval of the Regulation on Specialization (Internship) of Graduates of Higher Medical and Pharmaceutical Educational Institutions of III–IV Accreditation Levels of Medical Faculties of Universities, Order of the Ministry of Health No. 291 (2022) (in Ukrainian)]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0696-96#Text>.

3. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro internaturu ta vtorynnu likarsku (provizorsku) spetsializatsiiu, Nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy № 1254 (2023) (Ukraine) [On Approval of the Regulation on Internship, Order of the Ministry of Health No. 1254 (2023) (in Ukrainian)]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1081-21#Text>.

4. Pro spetsializatsiiu (internaturu) vypusnykiv medychnykh i farmatsevychnykh vyshchykh navchalnykh zakladiv: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy № 101 (1994) (Ukraine) [On Specialization (Internship) of Graduates of Medical and Pharmaceutical Higher Educational Institutions, Order of the Ministry of Health No. 101 (1994) (in Ukrainian)]. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0101282-94#Text>.

5. Pro zatverdzhennia Pereliku spetsialnostei ta stroky navchannia v internaturi vypusnykiv medychnykh i farmatsevychnykh vyshchykh navchalnykh zakladiv: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy № 50 (2005) (Ukraine) [On Approval of the List of Specialties and Terms of Internship for Graduates of Medical and Pharmaceutical Higher Educational Institutions, Order of the Ministry of Health No. 50 (2005) (in Ukrainian)]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0134-96#Text>.

6. Pro zatverdzhennia Pereliku spetsialnostei ta stroky navchannia v internaturi vypusnykiv medychnykh i farmatsevychnykh vyshchykh navchalnykh zakladiv, medychnykh fakultetiv universytetiv: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy № 81 (2005) (Ukraine) [On Approval of the List of Specialties and Terms of Internship for Graduates of Medical and Pharmaceutical Higher Educational Institutions, Medical Faculties of Universities, Order of the Ministry of Health No. 81 (2005) (in Ukrainian)]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0291-05#Text>.

7. Pro zatverdzhennia prymirnykh prohram pidhotovky v internaturi za spetsialnostiamy “Laboratorna diahnostyka, virusolohiia, mikrobiolohiia” ta “Farmatsiia”: nakaz ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy № 556 (2022) (Ukraine) [On Approval of Exemplary Programs of Internship Training in the Specialties “Laboratory Diagnostics, Virology, Microbiology” and “Pharmacy”, Order of the Ministry of Health No. 556 (2022) (in Ukrainian)]. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0556282-22#Text>.

8. Ustawa z dnia 10 grudnia 2020 r. o zawodzie farmaceuty (2020), Kancelaria Sejmu (Polska) [Act of December 10, 2020 on the Profession of Pharmacist (2020), Chancellery of the Sejm. (in Poland)]. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20210000097/U/D20210097Lj.pdf>.

9. 6-miesięczna praktyka w aptece. (b. d.) Wydział Farmaceutyczny. Uniwersytet Jagielloński – Collegium Medicum. (Polska) [6-month Internship in a Pharmacy. (n.d.). Faculty of Pharmacy. Jagiellonian University – Collegium Medicum. (in Poland)]. <https://farmacja.cm.uj.edu.pl/pl/studenci/stazysci/> (Accessed on March 2, 2024).

10. Practice Assessment of Competence at Entry (PACE). (n.d.). Ontario College of Pharmacists. <https://www.ocpinfo.com/registration/registration-requirements/pace-2/> (Accessed on March 2, 2024).

11. Kodeks zakoniv pro pratsiu Ukrainy, Kodeks Ukrainy № 322-VIII (2023) (Ukraina) [Labor Code of Ukraine No. 322-VIII (2023) (in Ukrainian)]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.

12. Choix des stages pour l'internat (n.d.). Agence régionale de santé - Provence-Alpes Côte d'Azur. (France). [Choice of internships for internship (n.d.). Regional health agency – Provence-Alpes Côte d'Azur. (in France)]. <https://www.paca.ars.sante.fr/choix-des-stages-pour-linternat> (Accessed on March 2, 2024).

13. Convention de stage en pharmacie d'officine (2019/2020). UFR des Sciences de Santé DIJON (France) [Internship agreement in community pharmacy (2019/2020). UFR of Health Sciences DIJON (in France)]. https://sante.u-bourgogne.fr/images/stories/PH2_PH3_PH4_PH5/PH6_Convention-Stage-Pratique-pro.pdf.